NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA NIILO JÄÄSKINEN prednesené 15. júla 2010[1]

I – Úvod

1. Návrh na začatie prejudiciálneho konania súvisí s tým, že Holandské kráľovstvo prijalo zákonné ustanovenia rozširujúce povinný systém nemocenského poistenia na všetky osoby, ktoré majú bydlisko alebo pracujú na vnútroštátnom území, kým predchádzajúci systém vylučoval časť tohto obyvateľstva, ktorá bola na účely pokrytia nákladov nútená uzatvárať zmluvy o súkromnom poistení. Uvedená zmena je dôsledkom zákona o zdravotnom poistení (Zorgverzekeringswet, ďalej len „ZVW“), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2006, po ktorom nasledoval zákon o vykonávaní a uplatňovaní zákona o zdravotnom poistení (Invoerings- en aanpassingswet Zorgverzekeringswet, ďalej len „IZVW“).

2. Táto reforma sa takisto týkala osôb s bydliskom v iných členských štátoch, ktoré majú na základe nariadenia (EHS) č. 1408/71[2] nárok na vecné dávky v súlade s právnou úpravou štátu ich bydliska, a to na ťarchu štátu, ktorý im vypláca starobný dôchodok alebo dávku z dôvodu pracovnej neschopnosti, a tým je Holandské kráľovstvo. Holandský zákonodarca týmto osobám stanovil povinnosť zaregistrovať sa v College van zorgverzekeringen (Zväz zdravotných poisťovní, ďalej len „CVZ“) a odvádzať poistné, a to aj v prípade, ak sa neprihlásili v inštitúcii miesta bydliska, tak ako stanovuje nariadenie (EHS) č. 574/72[3].

3. Šesť žalobcov vo veci samej spochybnilo tento nový systém, pretože podľa údajov

1 — Jazyk prednesu: francúzština.

2 — Nariadenie Rady zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3), zmeneného a doplneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 z 18. decembra 2006 (Ú. v. EÚ L 392, s. 1, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“). Spresňujem, že toto nariadenie bolo naposledy zmenené a doplnené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 592/2008 zo 17. júna 2008 a že nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 200, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72) je spôsobilé toto nariadenie zrušiť a nahradiť.

3 — Nariadenie Rady z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 74, s. 1; Mim. vyd. 05/001, s. 83), zmenené a doplnené nariadením Komisie (ES) č. 311/2007 z 19. marca 2007 (Ú. v. EÚ L 82, s. 6, ďalej len „nariadenie č. 574/72“).

poskytnutých jedným z nich viac ako 100 000 osôb, ktoré majú nárok výlučne na holandský dôchodok, žije v inom členskom štáte Európskej únie alebo v zmluvnom štáte dohody, ktorá im zaručuje práva rovnocenné s právami stanovenými nariadením č. 1408/71. Vo svojich výhradách uviedli, že poistné, ktoré musia odvádzať, sa vyžaduje za služby, ktoré považujú za menej výhodné ako služby, na ktoré by mali nárok na základe súkromného poistenia, ktoré uzatvorili. Uvádzali tiež, že sa nachádzajú v menej priaznivom postavení ako rezidenti Holandského kráľovstva, ktorí mali možnosť získať doplnkové súkromné poistenie za sadzby vyjednané a zaručené štátom, zakiaľ čo im takáto možnosť nebola poskytnutá.

4. V tomto kontexte sa Centrale Raad van Beroep (Holandsko) pýta Súdneho dvora, či sa môžu sociálne poistené osoby, v tomto prípade poberatelia dôchodku alebo dávok nemocenského poistenia, ktorí majú bydlisko v inom členskom štáte, ako je štát zodpovedný za ich výplatu, rozhodnúť, že nebudú podliehať zákonnému nemocenskému poisteniu, ktoré sa na nich vzťahuje na základe práva Únie, a súčasne byť oslobodené od odvádzania poistného, ktoré od nich z tohto dôvodu požaduje tento štát.

5. V súlade s návrhom vnútroštátneho súdu a vo svetle osobitných okolností veci bola táto vec prednostne prejednaná na základe článku 55 ods. 2 prvého pododseku Rokovacieho poriadku Súdneho dvora.

II – Právny rámec

A – *Právo Únie*

– Zmluva ES [4]

6. Článok 18 ods. 1 ES stanovuje:

„Každý občan Únie má právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, pričom podlieha obmedzeniam

4 — Články 18 ES a 39 ES sú teraz články 21 ZFEÚ a 45 ZFEÚ. Keďže sa však táto vec v konaní vo veci samej týka uplatňovania ustanovení holandského práva v ich znení pred nadobudnutím účinnosti Zmluvy o fungovaní Európskej únie, čiže 1. decembra 2009, bude sa odkazovať na ustanovenia Zmluvy ES podľa číslovania platného pred týmto dátumom.

a podmienkam ustanoveným v tejto zmluve a v opatreniach prijatých na ich vykonanie.“

7. Článok 39 ES uvádza:

„1. Zabezpečí sa voľný pohyb pracovníkov v rámci Spoločenstva.

2. Voľný pohyb pracovníkov zahŕňa zrušenie akejkoľvek diskriminácie pracovníkov členských štátov na základe štátnej príslušnosti, pokiaľ ide o zamestnanie, odmenu za prácu a ostatné pracovné podmienky.

3. S výnimkou obmedzení odôvodnených verejným poriadkom, verejnou bezpečnosťou a ochranou verejného zdravia majú pracovníci právo:

a) uchádzať sa o skutočne ponúkané pracovné miesta;

b) voľne sa za týmto účelom pohybovať na území členských štátov;

c) na pobyt v niektorom z členských štátov na účel zamestnania v súlade s ustanoveniami zákonov, iných právnych predpisov alebo správnych aktov, ktorými sa upravuje zamestnávanie vlastných štátnych príslušníkov tohto štátu;

d) po ukončení zamestnania zostať na území členského štátu za podmienok ustanovených vo vykonávacích nariadeniach, ktoré stanoví Komisia.

…“

– Nariadenie č. 1408/71

8. Článok 1 nariadenia č. 1408/71 stanovuje:

„Na účely tohto nariadenia:

a) ‚zamestnanec‘ a ‚samostatne zárobkovo činná osoba‘ znamená:

i) každú osobu povinne alebo voliteľne nepretržite poistenú pre prípad jednej alebo viacerých udalostí pokrytých časťami systému sociálneho zabezpečenia pre zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby alebo v rámci osobitného systému pre štátnych zamestnancov;

…“

9. Článok 2 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na zamestnancov alebo samostatne zárobkovo činné osoby alebo študentov, na ktoré sa vzťahuje alebo sa vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a ktoré sú štátnymi príslušníkmi jedného z členských štátov, alebo ktoré sú osobami bez štátnej príslušnosti, alebo utečencami s bydliskom na území jedného z členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých."

10. Nariadenie č. 1408/71 sa podľa jeho článku 4 ods. 1 písm. a) vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú častí sociálneho zabezpečenia, najmä „nemocenských dávok".

11. Článok 13 tohto nariadenia, ktorý patrí do hlavy II s názvom „Určenie príslušnosti právnych predpisov", znie takto:

„Všeobecné pravidlá"

„1. Pokiaľ v článkoch 14c a 14f nie je ustanovené inak, osoby, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s ustanoveniami tejto hlavy.

2. Pokiaľ články 14 až 17 neustanovujú inak:

...

f) na osobu, ktorá prestane podliehať právnym predpisom členského štátu, bez toho, aby sa na ňu začali vzťahovať právne predpisy iného členského štátu v súlade s jedným z pravidiel stanovených v predchádzajúcich odsekoch alebo s súlade s niektorou z výnimiek alebo jedným z osobitných ustanovení, ktoré sú uvedené v článkoch 14 až 17, sa budú vzťahovať právne predpisy členského štátu, na území ktorého má bydlisko, a budú sa na ňu vzťahovať iba tieto predpisy."

12. Hlava III nariadenia č. 1408/71 obsahuje „osobitné ustanovenia súvisiace s rôznymi kategóriami dávok", na ktoré sa nariadenie vzťahuje podľa svojho článku 4 ods. 1. Kapitola 1 hlavy III tohto nariadenia sa týka dávok v prípade choroby a materstva.

13. V piatom oddiele tejto kapitoly s názvom „Dôchodcovia a ich rodinní príslušníci" článok 28 nariadenia č. 1408/71 týkajúci sa „dôchodkov splatných podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých štátov v prípadoch, ak neexistuje nárok na dávky v štáte bydliska", stanovuje:

„1. Dôchodca, ktorý má nárok na dôchodok podľa právnych predpisov jedného členského

štátu alebo na dôchodky [starobné dôchodky – *neoficiálny preklad*] podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov a ktorý nemá nárok na dávky podľa právnych predpisov členského štátu, na území ktorého má bydlisko, poberá napriek tomu takéto dávky pre seba a svojich rodinných príslušníkov, pokiaľ by mal na ne nárok podľa právnych predpisov členského štátu alebo aspoň jedného z členských štátov príslušných v súvislosti s dôchodkami [so starobnými dôchodkami – *neoficiálny preklad*], keby mal bydlisko na území takéhoto štátu, pričom, ak je to vhodné, sa zohľadnia ustanovenia článku 18 a prílohy [VI]. Dávky sa poskytujú za nasledujúcich podmienok:

a) vecné dávky poskytne v mene inštitúcie uvedenej v odseku 2 inštitúcia miesta bydliska, ako keby dotknutá osoba bola dôchodcom podľa právnych predpisov štátu, na území ktorého má bydlisko a mala nárok na takéto dávky; ...

2. V prípadoch spadajúcich pod odsek 1 náklady vecných dávok znáša inštitúcia určená podľa týchto pravidiel:

a) ak má dôchodca nárok na uvedené dávky podľa právnych predpisov jediného členského štátu, náklady znáša príslušná inštitúcia tohto štátu;

b) ak má dôchodca nárok na uvedené dávky podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov, ich náklady znáša príslušná inštitúcia toho členského štátu, ktorého právnym predpisom najdlhšie podliehal. Ak by uplatnenie tohto pravidla malo za následok, že za náklady na dávky sú zodpovedné viaceré inštitúcie, náklady znáša inštitúcia, u ktorej bol dôchodca naposledy poistený.

...“

14. V tom istom oddiele článok 28a nariadenia č. 1408/71 s názvom „Dôchodky splatné podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov iných ako štát bydliska, ak nárok na dávky existuje v štáte bydliska“, stanovuje:

„Ak má dôchodca, ktorý má nárok na dôchodok podľa právnych predpisov jedného členského štátu alebo na dôchodky podľa právnych predpisov dvoch alebo viacerých členských štátov, bydlisko na území členského štátu podľa právnych predpisov, ktorého nárok na vecné dávky nepodlieha podmienke poistenia alebo zamestnania a žiaden dôchodok nie je splatný, náklady na vecné dávky, ktoré poberá on a jeho rodinní príslušníci, znáša príslušná inštitúcia jedného z členských štátov spravujúca dôchodky, určená podľa pravidiel ustanovených v článku 28 ods. 2 za predpokladu, že dôchodca a jeho rodinní príslušníci by mali nárok na tieto dávky

podľa právnych predpisov uplatňovaných danou inštitúciou, ak by mali bydlisko na území toho členského štátu, v ktorom sa nachádza táto inštitúcia."

15. Článok 33 ods. 1 nariadenia č. 1408/71, ktoré figuruje aj v piatom oddiele hlavy III uvedeného nariadenia, stanovuje:

„Inštitúcia členského štátu zodpovedná za vyplácanie dôchodku a uplatňujúca právne predpisy, v zmysle ktorých sa príspevky v súvislosti s príspevkami na nemocenské dávky a dávky v materstve zrážajú z dôchodkov, je oprávnená uskutočniť takéto zrážky, vypočítané v súlade s príslušnými právnymi predpismi z dôchodkov vyplácaných takouto inštitúciou, v takom rozsahu, aby náklady na dávky podľa článkov 27, 28, 28a, 29, 31 a 32 znášala inštitúcia uvedeného členského štátu."

16. V súlade s článkom 36 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 vecné dávky poskytované inštitúciou niektorého členského štátu v mene inštitúcie iného členského štátu na základe najmä článkov 28, 28 a 33 tohto nariadenia sa nahradia v celom rozsahu.

17. Odsek 1 písm. a) až c) oddielu R prílohy VI nariadenia č. 1408/71 s názvom „Osobitné postupy na uplatňovanie právnych predpisov určitých členských štátov" stanovuje:

„Zdravotné poistenie

a) Pokiaľ ide o nárok na vecné dávky podľa holandských právnych predpisov, za osoby s nárokom na vecné dávky na účely vykonania kapitol 1 a 4 hlavy III tohto nariadenia sa považujú:

i) osoby, ktoré sú podľa článku 2 Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotnom poistení) povinné poistiť sa v zdravotnej poisťovni,

a

ii) ak nie sú už zahrnuté v bode (i), osoby s bydliskom v inom členskom štáte, ktoré majú podľa tohto nariadenia nárok na zdravotnú starostlivosť, ktorú hradí Holandsko, v štáte svojho bydliska.

b) Osoby uvedené v písm. a) bod (i) sa musia v súlade s ustanoveniami Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotnom poistení) poistiť v zdravotnej poisťovni a osoby

uvedené v písm. a) bod (ii) sa musia zaregistrovať v College voor zorgverzekeringen (Zväz zdravotných poisťovní).

c) Ustanovenia Zorgverzekeringswet (zákon o zdravotnom poistení) a Algemene wet bijzondere ziektekosten (všeobecný zákon o osobitných nákladoch na zdravotnú starostlivosť) týkajúce sa zodpovednosti za platby poistného sa vzťahujú na osoby uvedené v písmene a) a ich rodinných príslušníkov. Za rodinných príslušníkov odvádza poistné osoba, od ktorej sa odvodzuje nárok na zdravotnú starostlivosť."

– Nariadenie č. 574/72

18. Článok 29 nariadenia č. 574/72, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia č. 1408/71, pod názvom „Vecné dávky pre dôchodcov a pre ich rodinných príslušníkov, ktorí nemajú bydlisko v členskom štáte, podľa právnych predpisov ktorého poberajú dôchodok a majú nárok na dávky", uvádza:

„1. Na účely poberania vecných dávok podľa článkov 28 ods. 1 a 28a nariadenia na území členského štátu, v ktorom má bydlisko, dôchodca a jeho rodinní príslušníci, ktorí majú bydlisko v tom istom členskom štáte, sa zaevidujú [sú povinní sa prihlásiť – *neoficiálny preklad*] u inštitúcie miesta bydliska na základe predloženia potvrdenia, ktoré osvedčuje, že dôchodca má nárok na uvedené dávky pre seba a pre svojich rodinných príslušníkov podľa právnych predpisov alebo jedného z právnych predpisov, podľa ktorých sa dôchodok vypláca.

2. Toto potvrdenie vydá dôchodcovi na jeho žiadosť inštitúcia alebo jedna z inštitúcií zodpovedných za vyplácanie dôchodku alebo, ak je to vhodné, inštitúcia splnomocnená na určovanie nároku na poberanie vecných dávok akonáhle dôchodca splní podmienky na získanie nároku na takéto dávky. Ak dôchodca potvrdenie nepredloží, inštitúcia miesta bydliska ho získa priamo od inštitúcie alebo inštitúcií zodpovedných za vyplácanie dôchodku alebo, ak je to vhodné, od inštitúcie splnomocnenej ho vydať. Kým inštitúcia miesta bydliska čaká na získanie tohto potvrdenia, môže na základe predložených dokladov dôchodcu a jeho rodinných príslušníkov, ktorí majú bydlisko v tom istom členskom štáte, dočasne zaevidovať [prihlásiť – *neoficiálny preklad*]. Toto zaevidovanie [prihlásenie – *neoficiálny preklad*] je pre inštitúciu zodpovednú za vyplácanie vecných dávok záväzné len vtedy, ak táto druhá inštitúcia vydala potvrdenie stanovené v odseku 1."

19. Článok 95 uvedeného nariadenia s názvom „Náhrada vecných dávok poskytovaných v systéme nemocenského poistenia

a poistenia v materstve dôchodcom a ich rodinným príslušníkom, ktorí nemajú bydlisko v členskom štáte, podľa právnych predpisov ktorého poberajú dôchodok a majú nárok na dávky“ znie:

„1. Výšku vecných dávok, poskytovaných podľa článku 28 ods. 1 a 28 písm. a) nariadenia, nahradia príslušné inštitúcie inštitúciám, ktoré poskytli uvedené dávky, a to na základe paušálnej sumy, ktorá sa čo najviac približuje skutočne vynaloženým výdavkom.

2. Paušálna suma sa určí ako násobok priemerných ročných nákladov na osobu a priemerných ročných počtov dôchodcov a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa berú do úvahy, a od výslednej sumy sa odpočíta 20 %.

3. Faktory potrebné na výpočet uvedenej paušálnej čiastky sa určia podľa nasledujúcich pravidiel:

a) priemerné ročné náklady na osobu sa vypočítajú pre každý členský štát delením ročných výdavkov na všetky vecné dávky poskytované inštitúciami tohto členského štátu všetkým dôchodcom, ktorých dôchodky sú splatné podľa právnych predpisov členského štátu v rámci systémov sociálneho zabezpečenia, ktoré treba brať do úvahy, a ich rodinným príslušníkom, priemerným ročným počtom dôchodcov a ich rodinných príslušníkov; systémy sociálneho zabezpečenia, ktoré treba brať do úvahy na tento účel, sú uvedené v prílohe 9;

b) pri jednaní medzi inštitúciami dvoch členských štátov sa priemerný ročný počet dôchodcov a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa berú do úvahy, rovná priemernému ročnému počtu dôchodcov a ich rodinných príslušníkov, uvedených v článku 28 ods. 2 [alebo v článku 29 ods. 1] nariadenia, ktorí majú počas bydliska na území jedného členského štátu nárok na vecné dávky, ktoré sú účtovateľné inštitúcii druhého členského štátu.

4. Počet dôchodcov, ktorý sa berie do úvahy v súlade s ustanoveniami odseku 3 písm. b), sa určí na základe zoznamu, ktorý na tento účel vedie inštitúcia miesta bydliska na základe podporných dokladov o nárokoch daných osôb, ktoré poskytne príslušná inštitúcia. V prípade akéhokoľvek sporu sa pripomienky dotknutých inštitúcií predložia Účtovnému výboru uvedenému v článku 101 ods. 3 vykonávacieho nariadenia. […]“

– Rozhodnutie č. 153 [5]

20. Ako vyplýva z rozhodnutia č. 153 Správnej komisie Európskych spoločenstiev pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov, tlačivo E 121 predstavuje potvrdenie, ktoré sa vyžaduje pri prihlásení sa dôchodcu a jeho rodinných príslušníkov v inštitúcii miesta bydliska najmä podľa ustanovení článku 28 nariadenia č. 1408/71 a článku 29 nariadenia č. 574/72.

B – *Holandské právo*

– Ustanovenia uplatniteľné pred 1. januárom 2006

21. Podľa údajov poskytnutých vnútroštátnym súdom bol pred 1. januárom 2006 zákonom o nemocenských fondoch (Ziekenfondswet, ďalej len „ZFW“) stanovený systém povinného nemocenského poistenia pre zamestnancov, ktorých príjem bol pod určitou hranicou. Osoby, ktoré nespĺňali túto dvojitú podmienku, museli uzavrieť zmluvu so súkromnou poisťovňou, aby mohli pokryť náklady na starostlivosť v prípade choroby. Účelom všeobecného zákona o poistení osobitných zdravotných výdavkov (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten, ďalej len „AWBZ“) bolo poistiť všetky osoby s bydliskom na holandskom území proti riziku výnimočných výdavkov v prípade choroby, najmä osoby, ktoré neboli poistené podľa ZFW ani na základe zmluvy o súkromnom poistení. Oba povinné zákonné systémy sa mohli za určitých podmienok vzťahovať aj na osoby s bydliskom v inom členskom štáte ako Holandské kráľovstvo, ktoré poberali dôchodok buď na základe všeobecného systému starobného poistenia (Algemene Ouderdomswet, ďalej len „AOW“), alebo na základe zákona o poistení pre prípad pracovnej neschopnosti (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering, ďalej len „WAO“).

– Ustanovenia uplatniteľné od 1. januára 2006

22. S účinnosťou od 1. januára 2006 zavádza ZVW zákonný systém povinného nemocenského poistenia pre všetky osoby, ktoré majú bydlisko v Holandsku alebo v ňom pracujú, pričom podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania sa na ne vzťahuje aj AWBZ.

5 — Rozhodnutie č. 153(94/604/ES) zo 7. októbra 1993 o vzorových tlačivách potrebných na uplatňovanie nariadení Rady (EHS) č. 1408/71 a (EHS) č. 572/72 (E 001, E 103 – E 127) (Ú. v. ES L 244, 1994, s. 22), zmenené a doplnené rozhodnutím č. 202 (2006/203/ES) zo 17. marca 2005 (Ú. v. EÚ L 77, 2006, s. 1, ďalej len „rozhodnutie č. 153“).

A contrario nerezidenti nepracujúci v Holandsku nemôžu byť poistení na základe ZVW a AWBZ.

23. Vnútroštátny súd uvádza, že príslušné ustanovenia článku 69 ZVW v znení platnom od 1. augusta 2008 znejú takto:

„1. Osoby s bydliskom v zahraničí, ktoré podľa nariadenia Rady Európskych spoločenstiev alebo podľa nariadenia prijatého na základe Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo podľa dohovoru o sociálnom zabezpečení majú v prípade potreby nárok na zdravotnú starostlivosť alebo na náhradu výdavkov na túto starostlivosť v súlade s právnou úpravou o zdravotnom poistení v ich krajine bydliska, sa zaregistrujú v CVZ, pokiaľ sa na ne na základe tohto zákona nevzťahuje povinné poistenie.

2. Osoby uvedené v prvom odseku sú povinné odvádzať príspevok stanovený ministerským nariadením. Jedna časť určená týmto ministerským nariadením bude na účely uplatňovania zákona o prídavkoch na zdravotnú starostlivosť (Wet op de zorgtoeslag) považovaná za poistné na zdravotné poistenie.

3. Ak k uvedenému zaregistrovaniu sa nedôjde do štyroch mesiacov od vzniku nároku uvedeného v odseku 1, [CVZ] uloží osobám, ktoré boli povinné sa zaregistrovať, pokutu vo výške 130 % časti príspevku stanovenej ministerským nariadením v zmysle druhého odseku za obdobie odo dňa vzniku nároku do dňa registrácie, najviac však za obdobie piatich rokov.

4. [CVZ] je príslušný pre výkon správy, ktorá vyplýva z ustanovení prvého odseku a tam uvedených medzinárodných predpisov, ako aj pre rozhodovanie o vyberaní a odvádzaní príspevku v zmysle druhého odseku.“

24. Článok 6.3.1 ods. 1 a článok 6.3.2 ods. 1 nariadenia o zdravotnom poistení (Regeling zorgverzekering) stanovujú:

„Príspevok, ktorý má zaplatiť osoba v zmysle článku 69 prvého odseku [ZVW], sa vypočíta tak, že základná suma príspevku sa vynásobí číslom, ktoré zodpovedá pomeru medzi priemernými nákladmi na zdravotnú starostlivosť na osobu, ktoré znáša nemocenská poisťovňa v krajine bydliska tejto osoby a priemernými nákladmi na zdravotnú starostlivosť na osobu, ktoré znáša nemocenská poisťovňa v Holandsku.

…

Príspevok podľa článku 6.3.1 pre osobu uvedenú v článku 69 prvom odseku Zorgverzekeringswet, ktorá má nárok na dôchodok, a pre jej rodinných príslušníkov zráža inštitúcia, ktorá vypláca dôchodok, z tohto dôchodku a prevádza na účet zdravotnej poisťovne."

III – Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

26. Všetci žalobcovia vo veci samej sú holandskými štátnymi príslušníkmi, ktorí majú bydlisko v iných členských štátoch ako v Holandskom kráľovstve [6] a sú poberateľmi starobného dôchodku vyplácaného touto krajinou podľa AOW alebo holandského dôchodku z dôvodu pracovnej neschopnosti podľa WAO.

25. Článok 2.5.2 IZVW stanovuje:

27. Keďže pred 1. januárom 2006 neboli poistení na základe systémov zákonného povinného nemocenského poistenia stanovených ZFW a ABWZ, uzavreli zmluvy o nemocenskom poistení so súkromnými poisťovňami usadenými v Holandsku alebo v iných členských štátoch.

„Zmluva týkajúca sa poistenia zdravotnej starostlivosti alebo nákladov na túto starostlivosť uzatvorená v prospech alebo s poistencom s bydliskom v zahraničí, ktorý podľa nariadenia Rady Európskych spoločenstiev alebo podľa nariadenia prijatého na základe Dohody o Európskom hospodárskom priestore alebo podľa dohovoru o sociálnom zabezpečení má nárok na zdravotnú starostlivosť alebo na náhradu nákladov na túto starostlivosť v súlade s právnymi predpismi o zdravotnom poistení v krajine jeho bydliska, stráca platnosť s účinnosťou k 1. januáru 2006 v rozsahu, v ktorom zakladá nároky rovnocenné nárokom, ktorých sa dotknutá osoba môže dovolávať od tohto okamihu podľa takéhoto nariadenia alebo dohovoru, pokiaľ si poistenec pred 1. májom 2006 splnil svoju povinnosť zaregistrovať sa v [CVZ] v súlade s článkom 69 [ZVW]."

28. Po nadobudnutí účinnosti ZVW v januári 2006 sa CVZ domnieval, že keďže žalobcovia vo veci samej by mali nárok na systém zákonného povinného nemocenského poistenia podľa ZVW, ak by mali bydlisko v Holandsku, tak podľa článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71 naďalej majú nárok na vecné dávky v štáte bydliska, a to na účet štátu zodpovedného za vyplácanie dôchodku, ktorým je Holandské kráľovstvo.

6 — A to v Belgicku (pán J. C. Ramaer), v Španielsku (páni J. A. van Delft a J. M. van Willigen), vo Francúzsku (páni J. F. van der Nat a O. Fokkens) a na Malte (pán C. M. Janssen).

29. Na uplatnenie nároku na tieto dávky sa museli dotknuté osoby zaregistrovať v CVZ a potom sa na základe tlačiva E 121 vydaného CVZ prihlásiť v nemocenskej poisťovni v štáte bydliska. Pokiaľ ide o žalobcov vo veci samej, páni Ramaer, van der Nat a Fokkens súhlasili s prihlásením sa, ale „s výhradou" posledného menovaného, zatiaľ čo páni van Delft, van Willigen a Janssen sa odmietli prihlásiť.

30. V priebehu roka 2006, resp. 2007 sa vykonávala zrážka z dôchodkov vyplácaných žalobcom vo veci samej na účely odvádzania sumy príspevku [7] stanoveného v článku 69 ZVW, aby mohli byť poistení v systéme zákonného povinného nemocenského poistenia zavedeného týmto zákonom.

31. Okrem toho s účinnosťou od 1. januára 2006 zmluvy tých žalobcov vo veci samej, ktorí uzavreli zmluvy o poistení so súkromnou spoločnosťou usadenou v Holandsku, stratili platnosť za podmienok stanovených v článku 2.5.2 IZVW. Naproti tomu tí žalobcovia, ktorí uzavreli takéto zmluvy so spoločnosťou usadenou v inom členskom štáte, si ich mohli ponechať, lebo uvedený zákon sa na tieto situácie nevzťahuje. Holandská vláda zdôrazňuje, že na to, aby mohlo dôjsť k zrušeniu zmlúv, museli byť splnené dve podmienky, a to po prvé zmluva o súkromnom poistení musela priznávať dotknutej osobe nároky rovnocenné nárokom, ktoré tejto osobe od 1. januára 2006 priznáva nariadenie č. 1408/71, a po druhé poistený bol podľa článku 69 ZVW povinný do 1. mája 2006 sa zaregistrovať v CVZ.

32. Rechtbank te Amsterdam, na ktorý žalobcovia vo veci samej podali žaloby smerujúce k spochybneniu rozhodnutí prijatých voči nim CVZ, tieto žaloby v priebehu roka 2008 zamietol. Šesť dotknutých osôb podalo proti týmto rozsudkom odvolania na Centrale Raad van Beroep.

33. Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania predloženého týmto posledným menovaným súdom sa žalobcovia vo veci samej v odvolaní dovolávali najmä toho, že články 28 a 28a nariadenia č. 1408/71 neobsahujú kogentné ustanovenia, na základe ktorých by mali zo zákona podliehať systému vecných dávok v krajine ich bydliska. Z tohto dôvodu sa domnievali, že majú právo voľby buď sa prostredníctvom tlačiva E 121 prihlásiť v príslušnej inštitúcii členského štátu, v ktorom majú bydlisko, aby mohli mať nárok na tieto dávky, alebo v opačnom prípade uzavrieť zmluvu o súkromnom poistení. Žalobcovia vo veci samej tvrdili, že ak sa dotknutá osoba rozhodla dočasne sa neprihlásiť podľa článku 29 nariadenia č. 574/72, členský štát zodpovedný za

7 — Vnútroštátny súd spresňuje, že výška príspevku súvisí s priemernými výdavkami na zdravotnú starostlivosť v krajine bydliska dotknutej osoby, ktoré sa vydelia priemernými výdavkami na zdravotnú starostlivosť na poistenca v Holandsku, čo sa označuje ako koeficient krajiny bydliska.

vyplácanie dôchodkov by nebol oprávnený zrážať príspevky, lebo v tom prípade by vecné dávky nemohla „znášať inštitúcia uvedeného členského štátu“ v zmysle článku 33 nariadenia č. 1408/71. Navyše žalobcovia vo veci samej sa dovolávali porušenia práva na voľný pohyb podľa článkov 18 ES a 39 ES z dôvodu, že sú povinní platiť príspevky na dávky poskytované štátom bydliska, o ktoré nemajú záujem z dôvodu vyšších výdavkov alebo ich nižšej kvality v porovnaní s dávkami, ktoré by mohli získať zo súkromného poistenia.

34. CVZ tvrdil, že uplatniteľnosť kolíznych noriem v článku 28 nariadenia č. 1408/71, a teda z neho vyplývajúci nárok na vecné dávky, nezávisí od prihlásenia sa v príslušnej inštitúcii členského štátu bydliska. Z toho vyvodil, že aj keby sa dotknuté osoby neprihlásili v tejto inštitúcii, a teda by si neuplatňovali svoj nárok, členský štát zodpovedný za vyplácanie dôchodku je oprávnený vykonávať z neho zrážky. Podľa neho sa článok 33 nariadenia č. 1408/71 vzťahuje nielen na skutočne vynaložené výdavky, ale aj na výdavky, ktoré by tento posledný menovaný štát v prípade potreby musel znášať, v opačnom prípade by došlo k narušeniu solidarity systému sociálneho zabezpečenia, keďže každá dotknutá osoba by mohla počkať až do okamihu, keď bude potrebovať zdravotnú starostlivosť, aby sa prihlásila a začala odvádzať príspevky. CVZ sa okrem toho domnieval, že neexistuje prekážka voľného pohybu pracovníkov alebo občanov Únie.

35. Pokiaľ ide o prvú prejudiciálnu otázku, ktorej znenie je uvedené v bode 39 týchto návrhov, vnútroštátny súd naznačuje, že sa predovšetkým zaujíma o vzťah medzi hlavami II a III nariadenia č. 1408/71 a konkrétnejšie o rozsah článku 13 ods. 2 *initio* a písm. f) tohto nariadenia. Poukazuje na to, že viaceré skutočnosti naznačujú, že nariadenie č. 1408/71 vylučuje právo voľby, ktorého sa dovolávajú žalobcovia vo veci samej. Pripomína, že systém stanovený článkom 28 tohto nariadenia zrejme záväzne určuje štát, ktorý je povinný vyplácať dotknutej osobe dávky, a štát, na ktorého účet sa tieto dávky vyplácajú. [8] Dodáva, že ak by nariadenie č. 1408/71 stanovilo právo voľby príslušnej právnej úpravy, tak len výslovne. Nakoniec spomína, že v rozsudku Molenaar [9] Súdny dvor rozhodol, že ponúknutie práva voľby migrujúcemu pracovníkovi

8 — Centrale Raad van Beroep sa odvoláva najmä na rozsudky z 10. januára 1980, Jordens-Vosters (69/79, Zb. s. 75), ako aj z 3. júla 2003, van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen (C-156/01, Zb. s. I-7045).

9 — Rozsudok z 5. marca 1998, C-160/96, Zb. s. I-843, bod 42.

vzdať sa – okrem iného – nároku podľa článku 28 nariadenia č. 1408/71 nevyplýva ani zo Zmluvy, ani z tohto nariadenia.

36. Naproti tomu vnútroštátny súd uvádza, že z článku 29 nariadenia č. 574/72 by mohlo v spojení s rozsudkom van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen [10] vyplývať, že prihlásenie sa v inštitúcii členského štátu bydliska je podmienkou uplatniteľnosti článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, čo by znamenalo, že dotknutá osoba má právo voľby. Keďže žalobcovia vo veci samej sa neprihlásili, nie sú „na ťarchu“ príslušnej inštitúcie Holandského kráľovstva v zmysle článku 33 nariadenia č. 1408/71, pretože v ich prospech nemôže byť poskytnutá žiadna dávka, a teda nie je prípustné vyberať od nich príspevky.

37. Pokiaľ ide o druhú prejudiciálnu otázku, vnútroštátny súd vysvetľuje, že keďže právo voľby, ktorého sa dovolávajú žalobcovia vo veci samej, je ustanoveniami nariadenia č. 1408/71 vylúčené, treba určiť, či príspevok zrážaný podľa článku 69 ZVW a článku 33 tohto nariadenia predstavuje prekážku slobody pohybu podľa článkov 18 ES a 39 ES.

38. V tejto súvislosti vnútroštátny súd uvádza, že uplatňovaním koeficientu krajiny bydliska podľa článku 69 ZVW sa znižuje výška príspevku, ktorú platia nerezidenti, v pomere k príspevku, ktorý platia osoby s bydliskom v Holandsku. Takisto pripomenul, že podľa judikatúry Súdneho dvora [11] Zmluva ES nezaručuje pracovníkovi, že premiestnenie jeho činností do iného členského štátu bude z hľadiska sociálneho zabezpečenia neutrálne. Vnútroštátny súd uvádza, že napriek tomu pre žalobcov vo veci samej, ktorí sa ku dňu nadobudnutia účinnosti ZVW už usadili v inom členskom štáte a boli pokrytí súkromným poistením, naďalej platí, že tento zákon môže spôsobiť, že možnosť naďalej sa slobodne pohybovať a zdržiavať mimo územia Holandska bude pre nich menej atraktívna, keďže na jednej strane by museli vynaložiť vyššie výdavky na nemocenské poistenie a na druhej strane by poberali nevýhodnejšie dávky sociálnej starostlivosti. Ak by však snahu holandského zákonodarcu rozšíriť povinné nemocenské poistenie na všetky osoby s bydliskom v Holandsku, bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť, bolo možné považovať za dôvod založený na objektívnych úvahách všeobecného záujmu, podľa vnútroštátneho súdu nie je jasné, či povinnosť odvádzať príspevky aj v prípade neprihlásenia sa v štáte bydliska je

10 — Už citovaný rozsudok, bod 40.

11 — Pozri najmä rozsudok z 9. marca 2006, Piatkowski, C-493/04, Zb. s. I-2369.

v súlade so zásadou proporcionality, na základe ktorej by bolo možné odôvodniť takúto prekážku voľného pohybu.

39. Za týchto skutkových okolností Centrale Raad van Beroep prerušil konanie a predložil Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 28, 28a a 33 nariadenia č. 1408/71, ustanovenia prílohy VI oddielu R ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 1408/71, ako aj článok 29 nariadenia č. 574/72 vykladať v tom zmysle, že im odporuje vnútroštátne ustanovenie, akým je článok 69 [ZVW], pokiaľ poberateľ dôchodku, ktorý môže v zásade uplatňovať nároky z článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, je povinný sa zaregistrovať v [CVZ] a tomuto poberateľovi dôchodku sa musí zrážať príspevok z dôchodku aj vtedy, ak sa neprihlásil v zmysle článku 29 nariadenia č. 574/72?

2. Majú sa články 39 ES a 18 ES vykladať v tom zmysle, že im odporuje vnútroštátne ustanovenie, akým je článok 69 [ZVW], pokiaľ občan [Únie], ktorý môže v zásade uplatňovať nároky z článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, je povinný sa zaregistrovať v [CVZ] a tomuto občanovi sa musí zrážať príspevok z jeho dôchodku aj vtedy, ak sa neprihlásil v zmysle článku 29 nariadenia č. 574/72?“

40. Písomné pripomienky boli predložené pánmi van Delftom, van Willingenom, Janssenom a Fokkensom, holandskou, českou, francúzskou a fínskou vládou, ako aj Komisiou Európskych spoločenstiev. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 20. mája 2010, boli zastúpení štyria žalobcovia vo veci samej, ako aj CVZ, holandská vláda a Komisia.

41. Žalobcovia vo veci samej sa v podstate domnievajú, že sporná holandská právna úprava nie je v súlade s ustanoveniami nariadenia č. 1408/71 a s ustanoveniami nariadenia č. 574/72 ani s článkami 18 ES a 39 ES. Holandská, česká, francúzska a fínska vláda, ako aj Komisia sa naproti tomu domnievajú, že Súdny dvor by mal na prejudiciálne otázky, ktoré sú mu predložené, odpovedať v tom zmysle, že ani uvedeným nariadeniam, ani uvedeným článkom Zmluvy ES táto právna úprava neodporuje.

IV – Analýza

A – *O prvej prejudiciálnej otázke*

– Úvodné pripomienky

42. V súlade so svojou prvou prejudiciálnou otázkou Centrale Raad van Beroep žiada určiť, či ustanoveniam článkov 28, 28a a 33 nariadenia č. 1408/71, prílohy VI oddielu R ods. 1 písm. a) a b) nariadenia č. 1408/71, ako aj článku 29 nariadenia č. 574/72 odporuje článok 69 ZVW v tom, že na jednej strane poberateľ dôchodku, ktorý môže mať prospech zo systému dávok zdravotnej starostlivosti podľa článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, je povinný zaregistrovať sa v CVZ, a na druhej strane, že z dôchodku dotknutej osoby sú zrazené príspevky, aj keď sa odmietla prihlásiť v príslušnej inštitúcii štátu, v ktorom má bydlisko, tak, ako je stanovené v článku 29 nariadenia č. 574/72.

43. Vnútroštátny súd by v podstate chcel zistiť, či využitím práva voľby neprihlásiť sa sa žalobcovia vo veci samej môžu vzdať vecných dávok, ktoré by sa im vyplácali podľa právnej úpravy štátu zodpovedného za vyplácanie ich dôchodku, a to Holandského kráľovstva, podľa článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71 a či môžu byť zároveň oslobodení od príspevkov, ktoré im zráža tento posledný menovaný štát na základe článku 33 toho istého nariadenia. Toto tvrdenie podporujú páni van Delft a van Willingen, ale odmietajú ho holandská, česká, francúzska a fínska vláda, ako aj Komisia Európskych spoločenstiev. Vzniká tak aj otázka kogentnej alebo fakultatívnej povahy pravidiel, ktoré sú stanovené v nariadení č. 1408/71, vo vzťahu k osobám patriacim do ich pôsobnosti.

44. Na úvod by som chcel vylúčiť argumentáciu pánov Fokkensa a Janssena na základe článku 13 ods. 2 písm. f) nariadenia č. 1408/71 [12], keďže otázky predložené vnútroštátnym súdom sa nevzťahujú na tento článok. Obaja žalobcovia vo veci samej potvrdzujú, že z tohto právneho predpisu vyplýva, že spadajú výlučne pod právnu úpravu štátu bydliska, bez možnosti voľby, lebo holandská právna úprava sa na nich po skončení výkonu

12 — Pokiaľ ide o vykonanie tohto ustanovenia, pozri najmä rozsudok z 3. mája 2001, Komisia/Belgicko, C-347/98, Zb. s. I-3327.

ich povolania už nevzťahuje, a že v dôsledku toho už nie sú povinní prihlásiť sa v CVZ.

poberateľov dôchodku a ich rodinných príslušníkov. [16]

– O prvej časti prvej otázky

45. Tak ako Komisia poukazujem na to, že všeobecné kolízne normy, ktoré sú vyjadrené v článku 13 figurujúcom v hlave II nariadenia č. 1408/71 [13], sa ukazujú ako v prejednávanej veci irelevantné, keďže situácia vo veci samej je upravená osobitnými hraničnými ukazovateľmi, ktoré sú stanovené v článkoch 28 a 28a, obsiahnutými v hlave II uvedeného nariadenia [14]. Toto spojenie medzi hlavou II a hlavou III nariadenia č. 1408/71 jednoznačne vyplýva z judikatúry Súdneho dvora [15], ktorá je posilnená zásadou *lex specialis derogat legi generali*. Preambula nariadenia č. 1408/71 naznačuje, že výnimka zavedená článkami 28 a 28a je odôvodnená osobitným postavením

46. Pokiaľ ide o záväznosť systému koordinácie podľa článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, zdá sa mi, že vyplýva nielen zo znenia týchto právnych predpisov, ale aj zo všeobecnej štruktúry nariadenia č. 1408/71, ako aj z kontextu a cieľov právnej úpravy, ktorej je súčasťou, ako to vyplýva z judikatúry Súdneho dvora.

47. Článok 28, ako aj článok 28a sú formulované v takých pojmoch, ktoré nenechávajú priestor pre žiadnu voľnú úvahu. [17] Ak by bol však zákonodarca Spoločenstva chcel povinne poisteným osobám poskytnúť slobodnú voľbu, urobil by tak výslovným a zároveň ustanoveným spôsobom, ako to zdôrazňujú

13 — Ustanovenia hlavy II nariadenia č. 1408/71 vytvárajú úplný a jednotný systém kolíznych noriem, ktorého účelom je nielen zamedziť súčasnému uplatňovaniu viacerých vnútroštátnych právnych úprav a ťažkostiam, ktoré by mohli z toho vyplývať, ale aj zabrániť tomu, aby osoby patriace do pôsobnosti uvedeného nariadenia boli zbavené ochrany v oblasti sociálneho zabezpečenia v dôsledku neexistencie právnej úpravy, ktorá by sa na ne vzťahovala. Pozri najmä rozsudky z 12. júna 1986, Ten Holder, 302/84, Zb. s. 1821, bod 19; z 11. júna 1998, Kuusijärvi, C-275/96, Zb. s. I-3419, bod 28, ako aj z 9. novembra 2000, Plum, C-404/98, Zb. s. I-9379, bod 18.

14 — V tejto súvislosti pripomínam, že článok 13 nariadenia č. 1408/71 obsahuje „všeobecné pravidlá“ hlavy týkajúce sa „určenia príslušnosti právnych predpisov“, kým články 28 a 28a, ktoré sa týkajú dávok nemocenského poistenia poskytovaných dôchodcom, sú začlenené do hlavy III s názvom „Osobitné ustanovenia súvisiace s rôznymi kategóriami dávok“.

15 — Najmä rozsudky z 27. mája 1982, Aubin, 227/81, Zb. s. 1991, bod 11, ako aj z 11. novembra 2004, Adanez-Vega, C-372/02, Zb. s. I-10761, bod 19.

16 — Pozri odôvodnenia č. 11 a 16 nariadenia č. 1408/71.

17 — Uvedený článok 28 kogentne stanovuje, že dôchodca, ktorý má nárok na dôchodok podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členského štátu, „má nárok“, a nie „môže mať nárok“ na vecné dávky podľa právnych predpisov členského štátu, na ktorého území má bydlisko, pokiaľ by mal na ne nárok podľa právnych predpísov štátu zodpovedného za vyplácanie tohto dôchodku, ak by mal bydlisko na jeho území. Obdobne článok 28a inštitúcii príslušného členského štátu bez možnosti alternatívy ukladá povinnosť uhrádzať dávky, ktoré sa na tomto základe poskytujú.

a francúzska a fínska vláda.[18] Právo voľby, ktoré ponúkajú takéto ustanovenia, vykladá Súdny dvor striktne, pričom sa pridŕža úzkeho poňatia migrujúcich pracovníkov, ktorí ich môžu využívať. Okrem týchto konkrétnych prípadov musí uplatňovanie systému zavedeného nariadením č. 1408/71 objektívne vyplývať z jeho ustanovení, s prihliadnutím na okolnosti situácie v prejednávanej veci a kritériá, ktoré vykazuje s právnou úpravou členských štátov.[19] Nárok na dávky, ktorý stanovujú články 28 a 28a uvedeného nariadenia, nemôže totiž závisieť od vôle dotknutých osôb, keďže právami a povinnosťami vyplývajúcimi so sociálnej ochrany nie je možné disponovať.

48. Keďže účelom nariadenia č. 1408/71 je nielen harmonizovať, ale aj koordinovať vnútroštátne systémy sociálneho zabezpečenia,[20] každý členský štát je oprávnený zorganizovať svoj vlastný systém a stanoviť podmienky existencie práva alebo povinnosti vstúpiť do systému sociálneho zabezpečenia v súlade s ustálenou judikatúrou a s článkom 152 ods. 5 ES.[21] V prejednávanej veci česká a francúzska vláda z toho oprávnene vyvodzujú na jednej strane, že Holandské kráľovstvo malo výsostné právo zmeniť svoj systém zákonného nemocenského poistenia tak, aby zahŕňal osoby nachádzajúce sa v postavení žalobcov vo veci samej, a na druhej strane, že jedine vnútroštátny zákonodarca, a nie dotknutý poistenec, môže stanoviť právo tohto posledného menovaného zvoliť si súkromné poistenie namiesto poistenia sa v povinnom zákonnom systéme.[22]

49. Naďalej však platí, že pri výkone svojej právomoci v oblasti sociálneho zabezpečenia musia členské štáty dodržiavať právo Únie

18 — Nariadenie č. 1408/71 tak výslovne poskytuje možnosti voľby zamestnancom diplomatických misií a konzulárnych úradov, ako aj pomocným zamestnancom Európskych spoločenstiev (článok 16 odseky 2 a 3), rovnako ako poberateľom dôchodkov (článok 17a). O možnostiach voľby ponúkaných aj nezamestnanému cezhraničnému pracovníkovi, ktoré vyplývajú z článkov 69 a 71 uvedeného nariadenia, pozri už citovaný rozsudok Aubin, body 18 a 19.

19 — Rozsudok z 29. júna 1994 Aldewereld, C-60/93, Zb. s. I-2991, body 19 a 20. O výklade článku 28 nariadenia č. 3 o sociálnom zabezpečení migrujúcich pracovníkov (Ú. v. ES 30, 1958, s. 561) pozri rozsudky z 12. decembra 1967, Couture, 11/67, Zb. s. 487 a nasl., osobitne s. 500, ako aj z 13. decembra 1967, Guissart, 12/67, Zb. s. 551 a nasl., osobitne s. 562.

20 — Odôvodnenie č. 4 uvedeného nariadenia spresňuje, že „je nevyhnutné rešpektovať zvláštne charakteristiky vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia a vypracovať len systém koordinácie“. Pozri tiež rozsudky z 19. marca 2002, Hervein a i., C-393/99 a C-394/99, Zb. s. I-2829, bod 59, ako aj z 3. apríla 2008, Chuck, C-331/06, Zb. s. I-1957, bod 27 a citovanú judikatúru.

21 — Rozsudky z 12. júla 1979, Brunori, 266/78, Zb. s. 2705, bod 5; Kuusijärvi, už citovaný, bod 29; zo 4. decembra 2003, Kristiansen, C-92/02, Zb. s. I-14597, bod 31; Piatkowski, už citovaný, bod 32, ako aj z 12. januára 2010, Petersen, C-341/08, Zb. s. I-47, bod 51.

22 — V súvislosti so zmluvami o súkromnom poistení mám v úmysle rozlišovať len medzi zákonným poistením a doplnkovým poistením. Zmluvy o povinnom poistení sú však takisto zmluvami podľa súkromného práva. Povinný holandský systém je totiž systém, ktorý stanovuje na jednej strane poistencom, aby sa poistili proti niektorým rizikám, a na druhej strane poisťovateľom, aby poskytli štandardizované zmluvy pokrývajúce základnú starostlivosť bez individuálneho posúdenia rizík, keďže v Holandsku neexistujú verejnoprávne zdravotné poisťovne.

v súlade so zásadou prednosti tohto práva. [23] Súdny dvor tak rozhodol, že nahradenie nariadenia č. 1408/71 ustanoveniami dohovorov o sociálnom zabezpečení uzavretými medzi členskými štátmi je kogentnej povahy a nepripúšťa žiadnu výnimku, okrem prípadov výslovne zmienených v uvedenom nariadení. [24] Navyše členské štáty nedisponujú oprávnením stanoviť, v akom rozsahu sa bude ich vlastná právna úprava alebo právna úprava iného členského štátu uplatňovať na niektorú zo situácií patriacich do pôsobnosti uvedeného nariadenia. [25] Podľa ustálenej judikatúry [26] totiž ustanovenia nariadenia č. 1408/71, ktoré podľa jeho článkov 28 a 28a určujú uplatniteľné právo, tvoria systém kolíznych noriem, pričom dôsledkom ich komplexného charakteru je, že vnútroštátnym zákonodarcom sa odníma právomoc určiť rozsah a podmienky uplatňovania ich vnútroštátnych právnych predpisov upravujúcich danú oblasť, pokiaľ ide o osoby, ktoré im podliehajú, a o územie, v rámci ktorého majú vnútroštátne ustanovenia účinky.

50. Keďže uvedené ustanovenia sú voči členským štátom záväzné, tým skôr musia byť záväzné aj voči jednotlivcom, ako sú žalobcovia vo veci samej. Jednotlivci preto nemôžu byť oprávnení zvoliť si právnu úpravu uplatniteľnú na ich situáciu. Keby si povinne poistené osoby mohli zvoliť vyňatie spod kolíznych noriem, ktoré sú kogentne stanovené nariadením č. 1408/71, získali by tak právomoc obchádzať ich praktické účinky, kým členské štáty by boli takéhoto výsostného práva zbavené.

51. Páni van Delft a van Willingen sa dovolávajú rozsudku vydaného vo veci van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen [27], aby mohli preukázať opačné tvrdenie. Argumentujú, že Súdny dvor rozhodol, že len čo poberateľ dôchodku vstúpil do systému zavedeného článkom 28 nariadenia č. 1408/71 tým, že sa prihlásil, tak ako to stanovuje článok 29 nariadenia č. 574/72, v inštitúcii miesta bydliska, má nárok na vecné dávky poskytované touto inštitúciou, ako keby bol poberateľom dôchodku podľa právnej úpravy štátu bydliska. Takisto uvádzajú, že v svojich návrhoch týkajúcich sa uvedenej veci generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer uviedol, že „prenesenie zodpovednosti za poskytovanie zdravotnej starostlivosti na inštitúciu štátu bydliska však nie je automatické; nedochádza k nemu len na

23 — Pozri najmä rozsudky zo 7. júla 2005, van Pommeren-Bourgondiën, C-227/03, Zb. s. I-6101, bod 39, ako aj Piatkowski, už citovaný, bod 33.

24 — Rozsudky zo 7. februára 1991, Rönfeldt, C-227/89, Zb. s. I-323, bod 22, ako aj Kuusijärvi, už citovaný, bod 30.

25 — Rozsudok z 23. septembra 1982, Kuijpers, 276/81, Zb. s. 3027, bod 14 *in fine*.

26 — V tomto zmysle pozri bod 18 rozsudku Adanez-Vega, už citovaný, a v ňom citované rozsudky. Táto judikatúra sa týka všeobecných noriem a zároveň osobitných kolíznych noriem, ktoré sú obsiahnuté v hlavách II a III nariadenia č. 1408/71.

27 — Už citovaný rozsudok, body 40, 47 a 53.

základe samotnej zmeny bydliska, ale na jeho dovŕšenie sa vyžaduje, aby dotknutá osoba prejavila v tomto smere svoju vôľu,“ [28], a táto formulácia podľa žalobcov vo veci samej výslovne potvrdzuje existenciu práva voľby.

– O druhej časti prvej otázky

52. S týmto stanoviskom nesúhlasím. Zdá sa mi, že Súdny dvor, ako aj generálny advokát len pripomenuli, že na uplatnenie nároku na vecné dávky podľa článku 28 nariadenia č. 1408/71 je poberateľ dôchodku povinný prihlásiť sa v súlade s článkom 29 nariadenia č. 574/72. Súdny dvor uviedol prihlásenie sa a generálny advokát prejav vôle len preto, aby ukázali, že mechanizmus stanovený uvedenými ustanoveniami môže vyvolávať plné účinky v prospech povinne poistenej osoby, len ak uskutočnili všetky v tomto smere potrebné kroky. Podľa môjho názoru teda vyžadované prihlásenie sa v inštitúcii miesta bydliska nie je aktom, ktorým sa zakladajú práva, [29] ale len samotnou administratívnou formalitou deklaratórnej povahy, ktorá umožňuje výmenu informácií medzi orgánmi sociálneho zabezpečenia dotknutých členských štátov. [30]

53. Holandská, fínska, francúzska vláda, ako aj Komisia z predchádzajúcich úvah vyvodzujú, že štát zodpovedný za vyplácanie dôchodku je oprávnený zrážať príspevky na pokrytie rizika, ktoré je spôsobilý znášať na základe povinného poistenia, pretože je finančne zodpovedný za výdavky na nemocenské dávky poskytované poberateľovi dôchodku v členskom štáte bydliska v súlade s článkom 33 nariadenia č. 1408/71. Naproti tomu podľa tvrdení pánov van Delfta a van Willigena zo znenia, ako aj z cieľa sledovaného týmto ustanovením vyplýva, že ak neexistuje nárok na vecné dávky poskytované v členskom štáte bydliska v dôsledku neprihlásenia sa v tomto štáte, štát príslušný na vyplácanie starobného dôchodku nemôže zrážať príspevky, lebo neznáša náklady za nijakú dávku, keďže

28 — Bod 26 už citovaných návrhov vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok van der Duin a ANOZ Zorgverzekeringen.

29 — Pozri analogicky judikatúru týkajúcu sa tlačiva E 101, podľa ktorej vydanie tohto tlačiva je len konštatovaním existencie práv, a nie ich založením, keďže tento dokument je rovnocenný tlačivu E 121, ktorým sa potvrdzuje prihlásenie sa poberateľom dôchodkov (rozsudky z 10. februára 2000, FTS, C-202/97, Zb. s. I-883, bod 50 a nasl., ako aj z 30. marca 2000, Banks a i., C-178/97, Zb. s. I-2005, bod 53 a nasl.

30 — V tom istom zmysle článok 29 ods. 2 nariadenia č. 574/72 stanovuje, že v prípade nedostatku aktívnej spolupráce dotknutej osoby si môže štát bydliska priamo vyžiadať od štátu zodpovedného za vyplácanie starobného dôchodku potvrdenie osvedčujúce existenciu nároku na dávky podľa právnej úpravy posledného menovaného štátu.

tento štát nie je povinný nahradiť výdavky štátu bydliska podľa článku 36 uvedeného nariadenia.

54. V tejto súvislosti by som chcel pripomenúť, že podľa článku 33 nariadenia č. 1408/71 „inštitúcia členského štátu zodpovedná za vyplácanie dôchodku a uplatňujúca právne predpisy, v zmysle ktorých sa príspevky v súvislosti s príspevkami na nemocenské dávky... zrážajú z dôchodkov, je oprávnená uskutočniť takéto zrážky, vypočítané v súlade s príslušnými právnymi predpismi, z dôchodkov vyplácaných takouto inštitúciou v takom rozsahu, aby náklady na dávky... znášala inštitúcia uvedeného členského štátu“ [31].

55. Z tohto predpisu vyplýva, že formalita súvisiaca s prihlásením sa v príslušnej inštitúcii štátu bydliska vôbec nie je prezentovaná ako predbežná podmienka vyberania príspevkov. Tieto príspevky sú bežnou protihodnotou za nárok na vecné dávky, [32] ktorý vyplýva z nariadenia č. 1408/71. Aj keď sa tento nárok vo vzťahu k žalobcom vo veci samej, ktorí sa odmietli prihlásiť, neaktivuje, pre členský štát zodpovedný za vyplácanie starobného dôchodku existuje veľké riziko ochorenia, lebo dotknuté osoby by mohli mať nárok na poistenie tohto rizika, ak by dokončili potrebné kroky. Podľa môjho názoru nariadenie vyžaduje len to, aby bolo finančné bremeno spôsobené dávkami len možné, a nie skutočné. [33] Nie je dôležité, či s tým súvisiace výdavky tento štát skutočne znáša, keďže systematický výber príspevkov mu má umožniť poradiť si s týmito výdavkami, ak vznikne takáto potreba. Je totiž súčasťou systému sociálneho poistenia, že príspevky sa odvádzajú na pokrytie rizika bez ohľadu na to, či sa uskutoční, alebo nie.

56. Zdá sa mi, že Súdny dvor sa už v tomto zmysle dosť explicitne vyjadril, pretože z rozsudku Molenaar [34] vyplýva, že migrujúci pracovník si nemôže uplatňovať nárok na úplné alebo čiastočné oslobodenie od odvádzania príspevkov na financovanie takých sociálnych dávok, ako sú poistenie pre prípad odkázanosti, a to ani v prípade, že by dotknutá osoba nemala nárok na uvedené dávky. Žiadne pravidlo práva Únie neukladá príslušnej inštitúcii povinnosti overiť si, či môže mať pracovník nárok na poberanie všetkých dávok systému nemocenského poistenia prv, než ho poistí a začne vyberať príslušné príspevky.

31 — Je opodstatnené pripomenúť, že dotknutý členský štát nemá povinnosť zrážať príspevky na sociálne poistenie, ale len má takúto možnosť, pričom si môže zvoliť aj iné nástroje financovania.

32 — Rozsudok z 26. mája 1976, Aulich (103/75, Zb. s. 697, bod 7), v ktorom je spresnené, že „je potrebné rozlišovať medzi príspevkom, ktorý podmieňuje vznik nároku, a dávkou, ktorá predpokladá, že nárok už vznikol“.

33 — „Na porovnanie: rozsudok z 22. mája 1980, Walsh (143/79, Zb. s. 1639, bod 2), v ktorom sa uvádza, že “osoba, ktorá má podľa právnej úpravy členského štátu nárok na dávky podľa nariadenia č. 1408/71 z dôvodu príspevkov, ktoré bola povinná predtým odvádzať, nestráca svoje postavenie ‚pracovníka „v zmysle nariadení č. 1408/71 a č. 574/72 len na základe skutočnosti, že v okamihu, keď riziko nastalo, neodvádza príspevky a ani nebola povinná tak činiť“.

34 — Už citovaný, body 40 až 42.

Okrem toho Súdny dvor uviedol, že priznanie práva na oslobodenie, pokiaľ ide o rozsah rizík pokrytých nemocenským poistením, by znamenalo zakotvenie rozdielneho zaobchádzania medzi poistenými osobami podľa toho, či majú, alebo nemajú bydlisko na území štátu poistenia.

57. Ako zdôrazňujú holandská, francúzska a fínska vláda, ponechanie odvádzania príspevkov na vôľu poberateľov dôchodku poistiť sa v inštitúcii ich štátu bydliska by ich mohlo v praxi nabádať na špekulatívne správanie spočívajúce v prihlásení sa až v okamihu, keď by potrebovali vecné dávky. Zdôrazňujem, že to sa vôbec netýka žalobcov vo veci samej, ktorých neistá situácia bola vytvorená neočakávanou legislatívnou zmenou. Zo štrukturálneho hľadiska by však spomínané riziko zneužívania mohlo mať závažné dôsledky na rovnováhu systémov sociálneho zabezpečenia dotknutých členských štátov.

58. Ak by sa totiž zrážky vykonávali až v okamihu, keď sa skutočne poskytujú dávky, bolo by to rozpore so zásadou solidarity a zároveň so zásadou rovnocennosti medzi odvedenými príspevkami a pokrytými dávkami, čo sú dve základné pravidlá týchto systémov, pretože im umožňujú fungovať. Okrem toho, ak by sa ponechala voľba na rôznych poistencov, veci by sa mohli stať nezvládnuteľnými, lebo situácia by bola u každého jednotlivca odlišná, napriek tomu, že cieľom nariadenia č. 1408/71 je práve koordinovať systémy sociálneho zabezpečenia 27 členských štátov Únie stanovením jasného pravidla, ktoré platí pre všetkých nerezidentov. Jednotlivci sa nemôžu rozhodnúť oslobodiť od odvádzania príspevkov zodpovedajúcich týmto dávkam, inak by zmarili opatrenia zavedené nariadením č. 1408/71. [35]

59. V dôsledku toho zastávam názor, že ustanovenia nariadenia č. 1408/71 a nariadenia č. 574/72, ktorých sa týka prvá prejudiciálna otázka, sa musia vykladať v tom zmysle, že im neodporuje holandská právna úprava, ktorá zaväzuje poberateľa dôchodku vyplácaného Holandským kráľovstvom na jednej strane, aby sa zaregistroval v CVZ, a na druhej strane, aby znášal odvod príspevkov, a to aj v prípade, ak sa dotknutá osoba neprihlásila v inštitúcii členského štátu, na ktorého území má bydlisko, aby mohla mať nárok na vecné nemocenské dávky.

35 — Naproti tomu členský štát má možnosť vzdať sa náhrady dávok, ktoré bude musieť poskytovať na účet iného členského štátu, v súlade s článkom 36 ods. 3 nariadenia č. 1408/71.

B – *O druhej prejudiciálnej otázke*

– Úvodné pripomienky

60. Vnútroštátny súd sa subsidiárne pýta, či je článok 39 ES alebo článok 18 ES prekážkou článku 69 ZVW tým, že občanov Únie, ktorí si v zásade môžu uplatňovať nároky podľa článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, zaväzuje, aby sa zaregistrovali v CVZ a predovšetkým aby znášali zrážanie príspevkov z ich dôchodku, aj keď nie sú prihlásení v štáte, na ktorého území majú bydlisko, ako to stanovuje článok 29 nariadenia č. 574/72.

61. Aj keď je totiž sporná právna úprava vyhlásená za súladnú s ustanoveniami nariadenia č. 1408/71, ako to navrhujem v odpovedi na prvú otázku, porušenie ustanovení primárneho práva Únie nie je zatiaľ vylúčené. [36] Takisto je nesporné, že ustanovenia Zmluvy ES, ktoré sa týkajú voľného pohybu pracovníkov, predstavujú právny základ nariadení č. 1408/71 a 574/72. [37] Súdny dvor navyše ustanovil prednosť zásady rovnosti zaobchádzania, ktorá je obsiahnutá v Zmluve ES, pred nariadením č. 1408/71. [38]

62. Vnútroštátny súd sa v prvom rade zameriava na článok 39 ES. Jeho znenie je skutočne osobitným vyjadrením práva pracovníkov priznaného všetkým občanom Únie slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov podľa článku 18 ods. 1 ES. [39] Okrem toho holandská, francúzska a fínska vláda, ako aj Komisia vyjadrujú vážne pochybnosti o tom, či možno v prejednávanej veci uplatňovať článok 39 ES.

63. Podľa súdneho spisu je totiž zrejmé, že žalobcovia vo veci samej využili slobodu usadiť sa v inom členskom štáte až počas poberania dôchodku, keďže sa zdá, že celú svoju profesijnú kariéru absolvovali v členskom štáte, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, teda v Holandskom kráľovstve, a jeho územie

36 — Pozri rozsudky zo 16. júla 2009, von Chamier-Gliszczinski, C-208/07, Zb. s. I-06095, bod 66 a citovanú judikatúru, ako aj z 15. júna 2010, Komisia/Španielsko (C-211/08, Zb. s. I-5267, bod 45), v ktorom sa uvádza, že „skutočnosť, že vnútroštátna právna úprava môže byť v súlade s nariadením č. 1408/71, totiž nemá za následok jej vyňatie spod ustanovení Zmluvy ES“.

37 — Pripomínam, že článok 42 ES v oblasti sociálneho zabezpečenia predpokladá zavedenie systému umožňujúceho poistenie migrujúcich pracovníkov a od nich závislých osôb na jednej strane započítanie všetkých období braných do úvahy podľa zákonov príslušných krajín na účely získania a trvania nároku na dávky a vypočítanie ich výšky a na druhej strane vyplácanie dávok osobám s bydliskom na území členských štátov.

38 — Rozsudky z 15. januára 1986, Pinna, 41/84, Zb. s. 1, bod 21 a nasl., ako aj z 27. septembra 1988, Lenoir, 313/86, Zb. s. 5391.

39 — Rozsudok zo 17. januára 2008, Komisia/Nemecko, C-152/05, Zb. s. I-39, bod 18 a citovaná judikatúra.

opustili bez úmyslu vykonávať zamestnanie v členskom štáte, v ktorom sa usadili. Napriek tomu, že článok 39 ods. 3 písm. d) ES stanovuje právo osoby zostať v členskom štáte, do ktorého sa presťahovala na účely výkonu zamestnania, po jeho skončení, existuje judikatúra, podľa ktorej osoba, ktorá sa presťahovala až počas poberania starobného dôchodku, sa nemôže dovolávať ustanovení článku 39 ES o voľnom pohybe pracovníkov. [40] Z toho vyplýva, že uvedený článok pravdepodobne nie je uplatniteľný v konaní vo veci samej.

64. Napriek tomu, keďže konkrétne údaje poskytnuté Súdnemu dvoru sú len čiastočné a keďže veľký počet holandských občanov sa nachádza v podobnej situácii ako žalobcovia vo veci samej, [41] sa domnievam, že Súdny dvor by mal rozhodnúť aj o výklade článku 39 ES, a to postúpením úlohy jeho vykonania vnútroštátnemu súdu za predpokladu, že individuálny prípad dotknutých osôb by si to vyžadoval v deň vzniku sporu.

65. Naproti tomu situácia žalobcov vo veci samej spadá do osobnej pôsobnosti článku 18 ES, pretože podľa článku 17 ES má každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu, postavenie občana Únie, z ktorého vyplývajú práva a povinnosti stanovené Zmluvou ES. [42]

66. Či už ide o výklad článku 18 ES, alebo článku 39 ES, podľa môjho názoru ide o totožnú problematiku. Najprv treba určiť, či v prejednávanej veci existuje obmedzenie založené na skutočnosti, že sa so žalobcami vo veci samej podľa spornej právnej úpravy zaobchádza menej priaznivo ako s poberateľmi dôchodku, ktorí majú bydlisko v Holandsku, a to ich podnecuje, aby sa zriekli úmyslu usadiť sa v inom členskom štáte. Subsidiárne, ak by mala byť potvrdená takáto prekážka voľného pohybu občanov alebo pracovníkov, bolo by vhodné preskúmať skutočnosti, ktoré by ju mohli odôvodniť s ohľadom na okolnosti konania vo veci samej.

– O možnom obmedzení slobody pohybu

67. Článok 69 ZVW v spojení s článkom 2.5.2 IZVW by mohol narušiť plný účinok Zmluvy ES, pokiaľ by odrádzal štátnych príslušníkov Holandska od slobody pohybu

40 — Rozsudky z 9. novembra 2006, Turpeinen, C-520/04, Zb. s. I-10685, bod 16, ako aj z 23. apríla 2009, Rüffler, C-544/076, Zb. s. I-3389, bod 50 a nasl.

41 — Na pojednávaní zástupcovia pánov van Delfta, van Willigena a Janssena potvrdili, že takmer 18 000 odsťahovaných poberateľov starobných dôchodkov holandskej štátnej príslušnosti si neprialo poistiť sa v systéme sociálneho zabezpečenia ich štátu bydliska.

42 — Rozsudok z 22. mája 2008, Nerkowska, C-499/06, Zb. s. I-3993, bod 21 a citovaná judikatúra.

a pobytu v inom členskom štáte tým, že by ich trestal za využitie týchto práv.[43] Žalobcovia vo veci samej tvrdia, že dotknuté ustanovenia ich podnecujú, aby sa vrátili do Holandska, keďže v prípade návratu by mali plný nárok na holandský systém bez dvojitej záťaže spojenej s príspevkami a s poistným súkromného poistenia.

68. Podľa môjho názoru nesúlad medzi článkami 18 ES a 39 ES nemôže vyplývať len z takej samotnej formality, ako je registrácia v CVZ, ktoré vyžaduje táto holandská právna úprava, pretože tá sa plne zhoduje s odsekom 1 písm. b) oddielu R prílohy VI nariadenia č. 1408/71, ktorý je priamo uplatniteľným ustanovením práva Únie.

69. Obdobne zrážka vykonávaná z dôchodku žalobcov vo veci samej ich osobitne nepoškodzuje, lebo povinnosť prispievať na financovanie povinného systému sociálneho zabezpečenia zaťažuje všetkých jeho príjemcov, bez ohľadu na to, či sú, alebo nie sú rezidentmi, čo je v súlade so systémom stanoveným Zmluvou ES a nariadením č. 1408/71.

70. Pokiaľ ide o dávky, ktoré sú žalobcovia vo veci samej spôsobilí poberať, možno poznamenať, že odvádzanie príspevkov im umožňuje žiadať o vecné dávky poskytované v rámci zákonného nemocenského poistenia platného v členskom štáte, v ktorom majú bydlisko, a to na účet Holandského kráľovstva, členského štátu zodpovedného za vyplácanie dôchodku. Táto výhoda je výsledkom hromadného účinku ZVW a článkov 28 a 28a nariadenia č. 1408/71. Aj keby v prospech niektorých žalobcov vo veci samej nevznikol nárok na dávky, pretože nepristúpili k potrebnému prihláseniu sa, tento nárok v prípade potreby existuje. Nedochádza teda k odvádzaniu príspevkov, za ktoré sa neposkytuje protiplnenie, čo by bolo v rozpore so všeobecnou zásadou práva Únie, ktorá zakazuje nedôvodné poistné týkajúce sa povinného poistenia.[44]

71. Žalobcovia vo veci samej sa nemôžu dovolávať ani zhoršenia ich prístupu k zdravotnej starostlivosti, keďže úroveň dávok poskytovaných štátom bydliska je menej uspokojivá ako úroveň, ktorú by dosiahli na základe zmlúv o súkromnom poistení. Za predpokladu, že by sa táto zmena, dokonca

43 — Pozri najmä rozsudky z 26. októbra 2006, Tas-Hagen a Tas, C-192/03, Zb. s. I-10451, bod 30; Turpeinen, už citovaný, body 20 a 21, ako aj Nerkowska, už citovaný, bod 31.

44 — Pokiaľ ide o zákaz dvojitého poistného a doplnkového poistného, ktoré nezaručujú príslušnú sociálnu ochranu, pozri najmä rozsudky z 5. mája 1977, Perenboom, 102/76, Zb. s. 815, bod 13; z 21. februára 1991, Noij, C-140/88, Zb. s. I-387, body 14 a 15; Aldewereld, už citovaný, bod 26; z 10. mája 2001, Rundgren, C-389/99, Zb. s. I-3731, bod 57, ako aj z 18. júla 2006, Nikula, C-50/05, Zb. s. I-7029, bod 30 a citovanú judikatúru.

degradácia preukázala, je len výsledkom rozhodnutia prijatého holandským štátom rozšíriť svoje povinné nemocenské poistenie na všetkých rezidentov a následne výsledkom uplatňovania článku 28 a 28a nariadenia č. 1408/71, ktorého účinkom je začleniť poberateľov dôchodkov nerezidentov medzi povinne poistené osoby patriace do osobnej pôsobnosti uvedeného nariadenia, ktoré boli predtým z tejto pôsobnosti vylúčené, ak ich príjmy presahovali určitú dolnú hranicu. Keďže však v oblasti sociálnej ochrany nie sú vnútroštátne právne úpravy harmonizované, ale len koordinované, členské štáty môžu zmeniť ich obsah, aj keď sú pri výkone tejto právomoci povinné dodržiavať právo Únie. [45]

72. Okrem toho, ako pripomínajú holandská, francúzska, fínska vláda, ako aj Komisia, článok 18 ES ani článok 39 ES samy osebe nemôžu povinne poistenej osobe zaručiť, že presťahovanie sa do iného členského štátu bude mať neutrálne účinky, keďže tento presun môže byť v konkrétnom prípade viac alebo menej výhodný, alebo dokonca nevýhodný. [46]

73. S prihliadnutím na všetky tieto skutočnosti sa domnievam, že článku 18 ES ani článku 39 ES sporná právna úprava neodporuje.

74. V prípade, že by Súdny dvor zastával opačné stanovisko, subsidiárne by som dodal, že zmena nemocenského poistenia prijatá Holandským kráľovstvom je podľa môjho názoru založená na objektívnych hľadiskách všeobecného významu, ktoré nie sú závislé od štátnej príslušnosti dotknutých osôb a sú primerané cieľu, ktorý legitímne sleduje vnútroštátne právo. [47] Napadnutá reforma totiž vytvára univerzálne povinné nemocenské poistenie pre rezidentov so súčasným dopadom na nerezidentov, ktorí sú poberateľmi dôchodku, a to bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť. Účel smerujúci k tomu, aby rezidenti už neboli vylúčení zo zákonného systému ochrany, je podľa môjho názoru v súlade so všeobecným záujmom. Okrem toho proporcionalita sa mi zdá byť zachovaná v rozsahu, v akom zásada odvádzania príspevkov aj ich výška podľa koeficienta krajiny bydliska zodpovedajú vecným dávkam, ktoré môžu žalobcovia vo veci samej získať v členskom štáte, na ktorého území majú bydlisko, rovnako

45 — Pozri najmä rozsudky zo 16. mája 2006, Watts, C-372/04, Zb. s. I-4325, bod 92; Tas-Hagen a Tas, už citovaný, bod 22, ako aj z 5. marca 2009, Kattner Stahlbau, C-350/07, Zb. s. I-1513, bod 47.

46 — Rozsudky z 19. marca 2002, Hervein a i., C-393/99 a C-394/99, Zb. s. I-2829, body 50, 51 a 58; Piatkowski, už citovaný, bod 32, ako aj von Chamier-Gliszczinski, už citovaný, body 84 a 85.

47 — Rozsudok Tas-Hagen a Tas, už citovaný, bod 33 a citovaná judikatúra.

ako osoby zdržiavajúce sa v Holandsku, ktoré musia odvádzať príspevky, aby mali možnosť poberať dávky.

75. Právna úprava v oblasti sociálnej ochrany by napriek tomu nemala mať konkrétny dôsledok spočívajúci v menej priaznivom zaobchádzaní so štátnymi príslušníkmi, ktorí využili právo zdržiavať sa v inom členskom štáte, v porovnaní so štátnymi príslušníkmi zostávajúcimi v členskom štáte, z ktorého pochádzajú. V opačnom prípade by bol potrebný účinok ustanovení Zmluvy ES týkajúcich sa slobody pohybu občanov a pracovníkov Únie zmarený. V prejednávanej veci však podklady vedú k predpokladu, že žalobcovia vo veci samej by mohli trpieť diskriminačným zaobchádzaním.

– O diskriminačnom zaobchádzaní s nerezidentmi

76. V tejto súvislosti však dotknuté osoby tvrdia, že na rozdiel od ich nadobudnutých práv, ktoré stratili platnosť, boli práva rezidentov zaručené vnútroštátnym zákonodarcom, keďže v ZVW bolo stanovené, že holandskí poistenci mali povinnosť pokryť tieto práva s ohľadom na základné dávky, ako aj na doplnkové dávky. Dodávajú, že musia podpísať nové zmluvy, aby si zachovali rovnaké práva, a potom znášať výdavky, ktoré sú v ich pokročilom veku nezvládnuteľné. Tvrdia, že táto právna úprava ich môže podnecovať do uvažovania o návrate do Holandska, aby mohli mať nárok na takúto doplnkovú ochranu k základnému zákonnému systému.

77. Vnútroštátny súd k tejto otázke neposkytol presné podklady. S ohľadom na vzájomné ústne tvrdenia na pojednávaní však došlo k vypovedaniu zmlúv bez zásahu súdu, aby sa zamedzilo dvojitým poisteniam, a teda dvojitým odvodom príspevkov podľa holandskej vlády, a to len pokiaľ ide o zmluvy o súkromnom poistení, ktoré boli rovnocenné so zákonným systémom. Naproti tomu tá časť súkromného poistenia, ktorá presahovala rámec zákonného poistenia, musela podľa článku 2.5.2 IZVW zostať nedotknutá. Podľa informácií poskytnutých holandskou vládou a žalobcami vo veci samej holandské poisťovne však v praxi neboli ochotné pokračovať v poisťovaní rizík iba na základe fakultatívneho systému doplnkového zdravotného poistenia.

78. Ak by sa pred vnútroštátnym súdom preukázalo, že medzi rezidentmi a nerezidentmi sa uplatňovalo rozdielne zaobchádzanie, aspoň pri poskytovaní doplnkového poistenia, bolo by takéto zaobchádzanie diskriminačné, pretože by nebolo odôvodnené objektívnym cieľom. Zdá sa mi totiž, že nič nebráni holandskému štátu v tom, aby stanovil, že aj na nerezidentov sa vzťahuje záruka, podľa ktorej sú poisťovatelia povinní ponúknuť po automatickom vypovedaní zmluvy

o súkromnom poistení výhodné podmienky. Podľa judikatúry môže stanovenie kritéria súvisiaceho s bydliskom predstavovať svojvoľnú podmienku, a teda s ohľadom a na osobitné okolnosti veci nadmernú požiadavku. [48] Zdá sa mi, že v prejednávanej veci podmienka, že zachovanie zmlúv o súkromnom poistení sa bude viazať na podmienku bydliska, presahuje rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie cieľov sledovaných zákonodarcom. Článok 2.5.2 IZVW svojím výslovným zameraním na osoby s bydliskom v zahraničí môže vytvárať faktor priamej diskriminácie.

79. S ohľadom na závažné nejasnosti, ktoré pretrvávajú v tejto veci, je úlohou vnútroštátneho súdu preveriť, či v prípade dotknutej legislatívnej zmeny holandský štát v skutočnosti prijal opatrenia, ktoré majú zaručiť kontinuitu celkovej ochrany [49] výlučne v prospech rezidentov. Ak by boli poberatelia dôchodku usadení v iných členských štátoch naproti tomu zbavení takýchto ochranných opatrení, články 18 ES a 39 ES by boli prekážkou takto reformovanému systému. Súdny dvor už rozhodol, že ak sú na základe právnej úpravy nerezidenti v menej priaznivom postavení ako rezidenti s ohľadom na ich sociálne poistenie, takáto právna úprava narúša zásadu slobody pohybu zaručenú Zmluvou ES. [50]

80. Vnútroštátny súd by mal urobiť všetko, čo je v jeho právomoci, aby napravil účinky tejto diskriminácie, ak by k nej došlo. Vnútroštátnemu súdu totiž prislúcha, aby v rámci svojich právomocí zabezpečil plnú účinnosť práva Únie pri rozhodovaní o spore, ktorý mu bol predložený. [51] Pokiaľ obnovenie rovnosti zaobchádzania nepatrí do právomoci vnútroštátneho súdu vzhľadom na obmedzenia vlastné súdnemu konaniu, v ktorom rozhoduje, je Holandské kráľovstvo na základe lojálnej spolupráce stanovenej v článku 10 ES v súlade s ustálenou judikatúrou [52] povinné odstrániť protiprávne následky porušenia práva Únie.

48 — Pozri najmä rozsudok Nerkowska, už citovaný, body 42 a 43.

49 — Celkovo v tom zmysle, že zákonodarca stanovil zachovanie úrovne ochrany, ktorú poskytujú tak základné dávky poskytované na základe povinného zdravotného poistenia, ako aj doplnkové dávky poskytované na základe zmlúv o súkromnom poistení.

50 — Rozsudok van Pommeren-Bourgondiën, už citovaný (body 44 a 45), ktorý sa vzťahuje na článok 39 ES.

51 — Pozri najmä rozsudok z 15. mája 2003, Mau, C-160/01, Zb. s. I-4791, bod 34.

52 — Pozri najmä rozsudky zo 16. decembra 1960, Humblet/Belgické kráľovstvo, 6/60, Zb. s. 1125; z 19. novembra 1991, Francovich a i., C-6/90 a C-9/90, Zb. s. I-5357, bod 36, ako aj zo 7. januára 2004, Wells, C-201/02, Zb. s. 723, bod 64.

V – Návrh

81. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor na prejudiciálne otázky predložené Centrale Raad van Beroep, odpovedal takto:

„1. Článkom 28, 28a a 33 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci Spoločenstva, v znení zmenenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, zmeneného a doplneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1992/2006 z 18. decembra 2006, oddielu R ods. 1 písm. a) a b) prílohe VI uvedeného nariadenia, ako aj článku 29 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup pri vykonávaní nariadenia č. 1408/71, zmeneného a doplneného nariadením Komisie (ES) č. 311/2007 z 19. marca 2007, neodporuje také vnútroštátne ustanovenie, ako je ustanovenie dotknuté vo veci samej, podľa ktorého členský štát zodpovedný za vyplácanie dôchodku na jednej strane ukladá poberateľovi dôchodku povinnosť, aby sa zaregistroval v inštitúcii zodpovednej za poistenie zdravotnej starostlivosti v uvedenom členskom štáte, a na druhej strane stanovuje zrážky príspevkov z dôchodku tohto poberateľa, aj keď sa tento posledný menovaný neprihlásil v inštitúcii členského štátu, na ktorého území má bydlisko, tak ako stanovuje článok 29 nariadenia č. 574/72 v znení zmien a doplnkov.

2. Článkom 18 ES a 39 ES neodporuje také vnútroštátne ustanovenie ako vo veci samej, ktorého znenie je uvedené vyššie, okrem prípadu, a túto skutočnosť je povinný preveriť vnútroštátny súd, keď v rámci reformy zavedenej týmto ustanovením vo svojom vnútroštátnom práve dotknutý členský štát prijal opatrenia na zaručenie kontinuity úrovne celkovej ochrany, ktorá predtým vyplývala zo zmlúv o súkromnom nemocenskom poistení, pokiaľ ide o sociálne poistené osoby, ktoré majú bydlisko na vnútroštátnom území, bez stanovenia rovnocenných opatrení týkajúcich sa sociálne poistených osôb, ktoré využili slobodu pohybu vyplývajúcu z práva Únie“.